

FLYKTNINGHJELPEN
NORWEGIAN REFUGEE COUNCIL

Generalsekretær Elisabeth Rasmusson, presentasjon av rapport

8. desember 2009, Oslo

Climate Changed: People Displaced

Kjære alle sammen, velkommen hit, det er hyggelig å se så mange her. Spesielt velkommen til utenriksminister Jonas Gahr Støre.

Klimaendringene er her og nå. De har alvorlige konsekvenser for millioner av mennesker. Som en humanitær organisasjon som arbeider med mennesker på flukt over hele verden, er Flyktninghjelpen opptatt av dynamikken mellom klima og flukt.

Vårt første skritt i arbeidet med denne tematikken var rapporten *Future Floods of Refugees* som kom i april i fjor. Rapporten konkluderte med at klimaeffektene er blant flere, ofte sammenvevde, årsaker til flukt.

Det siste året har Flyktninghjelpen fokusert på klimafordrevnes rett til beskyttelse. Vi har også undersøkt hvor og hvorfor folk må flykte, hvem og hvor mange de er. Dette arbeidet er støttet av Utenriksdepartementet og skjer i samarbeid med våre partnere i FN-systemet. Vår analyse finner dere i den nye rapporten *Climate Changed: People Displaced*.

Hvem er det klimaendringene driver på flukt, hvor og hva flykter de fra?

FNs klimapanel advarte allerede i 1990 om at den alvorligste følgen av klimaendringene kan bli at folk må flykte. I dag opplever vi en av de konkrete følgene av klimaendringer, nemlig en økning i antall og omfang av naturkatastrofer. Antallet rapporterte naturkatastrofer har de siste 20 årene fordoblet seg fra 200 til 400 per år. De fleste naturkatastrofene er relatert til

FLYKTNINGHJELPEN
NORWEGIAN REFUGEE COUNCIL

klima, som flom og storm. Millioner av mennesker rammes - dette er, som FNs nødhjelpskordinator sier, *den nye normaltilstanden*.

Vi vet ikke sikkert hvor mange som kommer til å flykte på grunn av klimaendringene, eller av klimarelaterte årsaker. FNs klimapanel anslår at 150 millioner mennesker kan være på flukt innen 2050. Slike anslag er helt usikre.

Tidligere i år gjorde Flyktninghjelpen en studie sammen med FN for å finne bedre svar. Vi fant at i 2008 ble minst 20 millioner mennesker fordrevet av klimarelaterte katastrofer som flom og storm. I tillegg kommer langsomme kriser som tørke, og de som flykter på grunn av klimarelatert konflikt. De to siste kategoriene er det vanskelig å si noe om, fordi årsakene til at folk flykter er sammensatte.

Alle land vil på et eller annet tidspunkt og på en eller annen måte påvirkes av klimaendringene, men noen er mer utsatt. Afrika produserer minst CO₂-utslipp, men er, som Asia, mest sårbar for klimaeffektene. I Somalia har for eksempel tørkesyklusen gått fra én gang i tiåret, til å bli en konstant krise som gjentar seg nesten årlig.

Vi må håndtere disse humanitære krisene *nå*. Det trengs både langsiktig utvikling og nødhjelp for å redusere samfunns sårbarhet.

Hvilken beskyttelse har så klimafordrevne – i eget land og over landegrenser?

I rapporten slår vi fast at mennesker som drives på flukt av klimaendringer ikke har tilstrekkelig beskyttelse i dagens lovverk, særlig når de flykter over landegrenser.

FLYKTNINGHJELPEN
NORWEGIAN REFUGEE COUNCIL

De fleste som flykter fra naturkatastrofer forblir i eget land. De er dermed internt fordrevne personer og bør beskyttes i tråd med FNs retningslinjer for internt fordrevne. Men rettighetene deres må styrkes, for eksempel i nasjonale lovverk, vi må øke ressursene til kriseberedskap og humanitær respons, og vi må få en klarere ansvarsfordeling i det operative arbeidet.

Mange som flykter fra naturkatastrofer og andre klimarelaterte årsaker må også krysse en landegrense. Flyktningkonvensjonen av 1951 gjelder kun for dem som flykter fra forfølgelse på grunn av rase, religion, nasjonalitet, sosial tilhørighet eller politisk oppfatning. Mange av de som flykter av klimarelaterte årsaker, faller dermed utenfor Flyktningkonvensjonens definisjon. Stater må sørge for at også disse får adgang til å søke beskyttelse. Noen land – som Sverige og Finland – gir allerede beskyttelse mot retur til områder som er rammet av naturkatastrofer. Men vi ser at praksis og lovverk varierer mye fra land til land. Derfor bør disse spørsmålene tas opp på et regionalt og internasjonalt nivå, slik at vi får et mer enhetlig beskyttelsesregime.

Hvordan kan en ny klimaavtale møte de humanitære utfordringene?

Klimatoppmøtet i København er i full gang. Vi håper inderlig statslederne blir enige om en politisk avtale hvor de forplikter seg til å gi beskyttelse mot – og under – flukt. Vi trenger politisk forpliktelse til drastiske utslippskutt og umiddelbare tilpasningstiltak, som grunnlag for en juridisk bindende avtale senere.

Både en politisk og en juridisk avtale må anerkjenne *flukt* som en konsekvens av klimaendringene. Utkastet til avtaletext inneholder en viktig

FLYKTNINGHJELPEN
NORWEGIAN REFUGEE COUNCIL

referanse til flukt nå. Vi håper statslederne i København innser hvor viktig det er at en ny klimaavtale inkluderer nettopp denne referansen.

Avslutningsvis vil jeg understreke at det er nødvendig med ytterligere forskning om klimaendringer og fordrivelse, slik at vi kan vite mer om hvem det er som flykter og hvilke behov de har for hjelp og beskyttelse.

Men – som vi sier i vår nye rapport - vi vet nok i dag til å slå fast at handling er nødvendig og mulig nå.

- slutt -